

CD KLASSIEK

Avondje uit
Franz Schubert

Schubertiade is een verraderlijke term, omdat de betekenis ervan evolueerde in de loop van de negentiende eeuw. Aan het eind van die evolutie betekent het woord overwegend een concert dat vrijwel uitsluitend muziek van Franz Schubert (1797-1827) ten gehore brengt als herdenking van de grote kunstenaar. Toen Schubert nog leefde, ging het echter veeleer om een huisconcert met Schubert zelf aan het klavier, eventueel vierhandig in samenspel met een muzikminnende dochter des huizes. Julien Prégardien knoopt met zijn *Schubertiade* zoveel mogelijk aan bij de huiselijke salonmuziektraditie onder de Weense burgerij omstreeks 1820. De cd-hoes vraagt dat we die muziek beluisteren als een intiem concert gebracht door een Spaanse gitaar spelende koopman (Xavier Diaz-Latorre), een adellijke cellist die gevlucht is voor de Belgische revolutie (Philippe Pierlot) en een dwarsfluitspeler uit Parijs (Marc Hantai). Met als declama-

tor en liedzanger natuurlijk Julian Prégardien zelf.

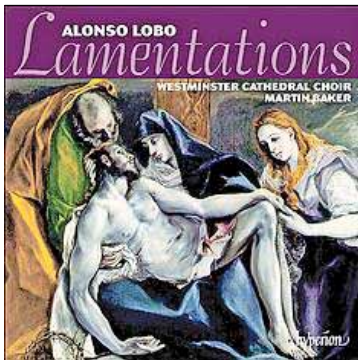
Uiteraard staan 'evergreens' van Schubert op het programma. De ruggengraat vormen echter Schuberts interpretatie van gedichten van Goethe, dé dichter van de Duitse vroege romantiek. Hij was Schuberts grote inspiratiebron, maar de man zond zelfs het inmiddels beroemde *Heidenröslein* en *Schäfers Klagelied* genadeloos en zonder commentaar terug aan afzender.

Een echte vriend, zij het van het depressieve type en die een tijd met de componist een armoedige studentenkamer deelde, was Johann Mayrhofer. Zijn twee hommages *an Franz* zijn opgenomen. Een andere vriend was Johann Chrystostomus Senn, die om zijn revolutionaire opvattingen in 1820 werd verbannen, maar vooral bekend is als tekstdichter van *Schwanengesang*.

Een apart geval is de *Nocturne opus 21*, eigenlijk een trio voor fluit, altviool en gitaar van Wenzel Matiegka dat Schubert in 1814 door toevoeging van een cellopartij omvormde tot kwartet. Op deze cd is de altviool dan weer vervangen door een barytone (een soort gamba) die ook aan *Nachtviolen* en de *Gesänge des Härpfners* een melancholische toets geeft. Een fijne cd. (JC)

Schubertiade, door Julian Prégardien (zang), Marc Hantai (dwarsfluit), Xavier Diaz-Latorre (gitaar) & Philippe Pierlot (barytone), Myrios classics, MYR018, 23 euro.

CD RELIGIEUS

Knapenkoor in actie
Alonso Lobo

Het Verenigd Koninkrijk geldt als een van de meest ontkerstende gebieden van West-Europa, ook al is de anglicaanse kerk er staatskerk. Maar kijk, de voorbije weken prijkte in de ranglijsten van best verkochte muziek een album met religieuze muziek uit de zestiende eeuw, gebracht door het Westminster Cathedral Choir uit Londen.

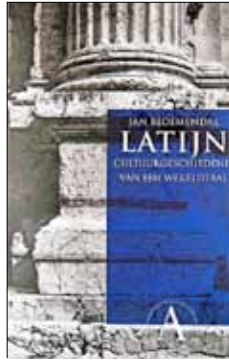
Niet te verwarren met de anglicaanse kerk Westminster Abbey, waar de grote evenementen van het Britse koningshuis worden gevierd, is Westminster Ca-

thedral de zetel van de katholieke aartsbisschop. Aan de kerk is een koor verbonden van *choristers* die allemaal leerlingen zijn van het internaat van de kathedraal. Die school is Engelslands enige katholieke kathedraalschool en geniet, net als haar anglicaanse tegenhangers, een solide reputatie op het vlak van onderwijs en muziek. Het koor is gespecialiseerd in de kerkelijke muziek van de katholieke renaissance.

Deze cd van het koor, jongenssopranen aangevuld met volwassen stemmen, bevat werk van de Spaanse componist Alonso Lobo (1555-1617) die de stijl van Palestrina combineerde met een donker Spaans gevoel. We horen een schitterende mis ter ere van Maria Magdalena en de lamentaties voor de Goede Week. (EDS)

Alonso Lobo, *Lamentations & Other Sacred Music*, door het Westminster Cathedral Choir onder leiding van Martin Baker, Hyperion, CDA68106, 23 euro.

BOEK CULTUUR

Dode taal?
Jan Bloemendaal

De geschiedenis van de katholieke Kerk is verbonden met die van het Latijn, vandaag een dode taal, maar ooit een wereldtaal. Van een Italiaans dialect werd het Latijn immers de taal van het Romeinse Rijk, al was dat in werkelijkheid veelalig en diende vooral het Grieks als omgangstaal tussen de talrijke volkeren.

BOEK SPIRITUALITEIT

Zwervende norbertijn
Luc Vankrunkelsven

Norbertijn Luc Vankrunkelsven werd onlangs zestig en bij die gelegenheid bracht hij bij zijn Nederlandse uitgeverij een bundel oudere teksten van zijn

De Nederlandse latinist Jan Bloemendaal is geen nostalgicus, maar stelt zich de vraag waarom het Latijn zich zo lang kon handhaven. Allereerst omdat het de taal was van een agressief volk dat heel Europa en Noord-Afrika veroverde, zo blijkt. Daarnaast omdat de katholieke Kerk de uitdrager van het Latijn werd buiten de grenzen van het Romeinse rijk.

De humanisten van de zestiende gingen er zich van bedienen om kennis te ontwikkelen en door te geven. Onderwijs gebeurde in het Latijn. De jezuïeten perfectioneerden het Latijnse onderwijs in hun colleges. Jammer dat Bloemendaal, een kenner van Erasmus, slechts kort ingaat op het Latijn dat in de colleges werd gedoceerd.

Vanaf de zeventiende eeuw namen de volkstalen het over. Het Latijn werd een dode taal die niemand meer spreekt of actief beheerst, maar die vreemd genoeg nog steeds hoog wordt geacht.

hand uit die de bronnen van zijn persoonlijke spiritualiteit vormen.

Een groot deel van die teksten betreft interviews met een geestverwanten, die vooral zijn te situeren in de hoek van de bevrijdingstheologie. Bij hen José Comblin, Marcelo Barros, Ivone Gebara, Eduardo Hoornaert en Frei Betto. Vankrunkelsven heeft het ook over de thema's die zijn leven tekenden: Gandhi en zijn idealen, de indianen van Wounded Knee, die zijn liefde opwekten voor inheemse volkeren.

Vankrunkelsven vertelt ook over zijn burgerdienst in de Antwerpse vierde wereld, over de weekends met incestslachtoffers die hij jarenlang in de abdij organiseerde samen met de huidige abt en over de aarde en haar schreeuw om vernietiging.

Bloemendaal gaat uit van de stelling dat het Latijn Europa heeft gevormd en hij wil beschrijven hoe dat gebeurde.

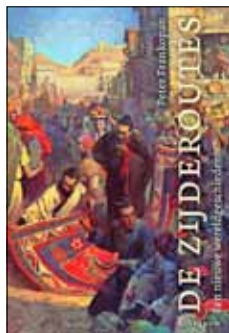
Het Latijn wordt nog altijd onderwezen en aangeleerd. Vreemde vaststelling is dat er steeds nieuwe Latijnse woorden bijkomen om nieuwigheden te beschrijven. Zelfs de verhalen van Nijntje worden in het Latijn vertaald als Miffa. In die zin kun je terecht twifelen of het wel een dode taal is. (EDS)

Jan Bloemendaal, *Latijn. Geschiedenis van een wereldtaal*, Athenaeum-Polak & Van Gennep, Amsterdam, 2016, 232 blz., 19,99 euro, ISBN 978 90 2530 239 9.

Luc Vankrunkelsven is een uithuizige norbertijn die zijn ongemakkelijke verhouding met het traditionele kloosterleven niet wegstopt. Je zou dus denken dat de titel *Vergetenen, wees mijn gemeenschap* duidt op een alternatief daarvoor. Maar neen, er wordt met veel liefde over de abdij gesproken, zeker over abt Koenraad Stappers. (EDS)

Luc Vankrunkelsven, *Vergetenen, wees mijn gemeenschap. Interviews en andere teksten*, Dabar-Luyten, Heeswijk, 2016, 122 blz., 12,50 euro, ISBN 978 90 6416 424 8.

BOEK GESCHIEDENIS

Ander perspectief
Peter Frankopan

Wereldgeschiedenis wordt nog al te vaak vanuit een louter Europees perspectief geschreven, alsof het Oude Continent het centrum van de wereld is. Wat als je een ander perspectief kiest en van daaruit de hele wereldgeschiedenis opnieuw bekijkt?

De Britse historicus Peter Frankopan, expert in de geschiedenis van Byzantium, is niet de eerste de beste, want verbonden aan de universiteit van Oxford. In zijn in 2015 verschenen en nu vertaalde boek *De zijderoutes. Een nieuwe wereldgeschiedenis* gaat hij op zoek naar het werkelijke 'midden van

de wereld', de brug tussen Oost en West, het kruispunt van beschavingen.

Frankopan wil de Oost-West-as van de wereld bestuderen. Het gaat daarbij om het gebied grofweg gesitueerd tussen de oostkust van de Middellandse Zee en de Zwarte Zee tot aan de Himalaya, waar vandaag 'randstaten' te vinden zijn zoals Kazachstan, Oezbekistan en Kirgistan, met andere woorden Centraal-Azië.

Frankopan herleest de hele geschiedenis vanuit de dynamiek Oost-West. De kruistochten bijvoorbeeld zijn voor hem een sprekend voorbeeld daarvan. Westerlingen trokken oostwaarts. Daarbij speelden godsdienstige motieven een rol, maar ook het verlangen meer macht en rijkdom te vergaren door zich te laven aan die as.

De term 'zijderoute' staat voor het netwerk van karavaanroutes door Centraal-Azië, waarlangs gedurende vele eeuwen handel, bijvoorbeeld in zijde, werd gedreven tussen China en het oosten van Azië aan de ene kant en het Midden-Oosten en het Middellandse-Zee-gebied aan de andere. Peter Frankopan breekt dat beeld open. Vandaag spelen dezelfde handelswegen een rol in

de aanvoer van aardolie en aardgas naar de industriële bekkens in Europa en China.

De historicus herleest de hele geschiedenis. Het strafste is wat dat met het nazisme doet. Hitler wilde absoluut een oostelijke ruimte veroveren omdat hij aasde op het graan van Oekraïne en de olie van het zuiden van de Sovjet-Unie. Die 'route naar het graan' veranderde echter in de route naar de genocide. In Oost-Europa ontstond de grootschalige Jodenmoord omdat de oorspronkelijke machtsdrang schipbreuk leed. Het boek houdt ook een waarschuwing in. Spelen de meeste conflicten vandaag zich niet af rond de route? (EDS)

Peter Frankopan, *De zijderoutes. Een nieuwe wereldgeschiedenis*, Spectrum, Amsterdam, 2016, 750 blz., 49,99 euro, ISBN 978 90 0031 570 3.